

ШЫН

ВКП(б) ГАБА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1952 жылда үлгилетилген.

1952
январь
15

ВТОРНИК
№ 10 (2440)
ӨРТЭЭ 20 «ӨП»

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Москваның И. В. Сталин аттыг автозаводунда анык ажилчыларны болгаш тускай эртемниглерниң үнелиг эгелээшкининиң дугайында (1 арын).
Коммунизмниң улуг тудуглары бүгү улустун херээ (1 арын).
ПАРТИЯЖИ АМЫДЫРАЛ:

Д. Очур.—Бай-Тайга районда партия чырыдышкынын чоруп турары (2 арын).
Д. Бегзи.—Тодаргай удуртулганы куштелдирер. (2 арын).
В. Шилохвостов.—«Ленинизмниң айтырылары» (2 арын).
Н. Радченко.—Улаанут (3 арын).

Улус демократиязынын чуртта-рында (3 арын).
Ийи делегей—ийи түйнел (3 арын).
КНО-нун Кол Ассамблеязынын алдыгы сессиясы (4 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).

Планны чылдың эгезинден тура бүгү көргүзүлгөр-биле күөседир

Совет улус бодунун күжүңгө болгаш бодунун келир үезинге чайгалыш чок долду бүзүрел-биле чаа, 1952 чылда ажалдап эгелээ.

Бүгү улустун социалистик чарыгы улам-на бедик чадага көдүрдүп, миллион-миллион массаларнын чогадыкчы тывынгыр инициативазынын чаа көргүзүлгөр-биле байынып, 1951 чылда бистин чурттуң үлетпүр бодурулгелериниң ажалдакчылары болгаш көдээ ажалдагынын ажал-ишчилери ажалдагы планнарын долдур болгаш ажал, база хуусаа бетинде күөсеткенниң дугайын эш Сталинга улаштыр-улаштыр рапорттап келген.

Тайбын тургузуучу күш-ажыл талазы-биле бистин Төрөөн чуртувус чаа, 1952 чылда улам-на шыгаргангай чедишикиннерин чедип алып деп үбөгө совет кижилер шуут бүзүрелдиг. Коммунизм тургузушкунунун чаа тилелгелери дээш демиселче совет улусту Ленин — Сталинниң партиясы сорук кирип турар болгаш организастап турар.

Коммунисттик инициатива тургузарынын сталинчы программаның амыдыралга улуг сорук киришкени-биле боттандырбышан, улус ажалдагынын планнарын долдур болгаш ажал күөседир дээш совет кижилер маадырлыг чүткүл-биле демисежилп турар.

1952 чылдың баштайгы хүнери болза, социалистик чарыштын улам калбарышкыны-биле демделгетинип турар. Ажалдагы планнарын долдур болгаш ажал күөседир талазы-биле ажалчы чоннарын хүлээлгелер ап турарынын дугайында, чылдың баштайгы хүнеринден эгелээш чаа күш-ажылчы чедишикиннерин чедип ап турарынын дугайында мездер бистин улуг делгем чуртувустун чер бүзүрүлгөн кээп турар.

Ажалдагы планнарын бүгү көргүзүлгөр-биле долдур болгаш ажал күөседир дээш чылдың баштайгы хүнеринден эгелээш-ле совет кижилериниң чүткүлдүг демиселиниң чижээ бистин областан база-ла хөйү көргүзүп болур.

Чаа чылдың баштайгы хүнерин Кызылдын автотранспорт конторазынын чолаачылары бодурулгенин бедик көргүзүлгөр-биле демделген турар. Чус-муңчу Лушаев дөрт-ле хүн иштинде 1200 километрин чоруп, 40 килограмм кывар чүлдү камнап алган. Ол ышкаш чолаачылар Молодых, Борзенко олар база бедик темп-биле ажалдап турар. Алгы заводдун коллективин чаа чылдың баштайгы хүнеринден эгелээш бедик көргүзүлгөр дээш ажалдап турар. Чарыштын мурнунда эш Хуректин чоруп, ийи хүнде 5 хүнүн нормаларын күөсеткен. Ол ышкаш Пристенский, Болдырева, Горева олар бедик көргүзүлгөрлери ажалдап турарлар.

Колхозтарда, совхозтарда болгаш МТС-терде 1952 чылда чакы тарылгага үлгелерин белеткел дээш социалистик чарыш калбарып, көдээ ажалдагынын ажал-ишчилери бедик көргүзүлгөрүни база-ла чедип ап турар.

Улус ажалдагынын планын эрегей-биле эвес, көргүзүп санында чедишикинни күөседир — планын эзулук күөседир деп чүве ол болур. Иңдыг турбуге, эрткен чылын областың чурт үлетпүр бо талазы-биле четпес ажалдаанын демделгезе чогуур. Кызылдың ышк заводу планнарын чылдың эгезинден тура бүгү көргүзүлгөр-биле күөседир

нын нитиан-биле ай санында күөсетпейн келгени-биле кады, он айлар дургузунда столдар кылыр планын 22 хуу, стулдар кылырын — 50 хуу, шафтар кылырын — 33 хуу күөсеткен. Сапог мастерская чыл планын хуусаа бетинде күөсеткен дугайында рапорттап турган хирезинде, 22 муң сапогтар кылыр тургаш, чүгле 7 муң ажыг сапогтарын кылган. Сарыг-Септин райпромкомбинаты чыл планын барык-ла далган дээрбедээр ажал-биле долдурган, өске көргүзүлгөр талазы-биле күөсетпэн.

Бо чижектер болза, планын бүгү көргүзүлгөр талазы-биле күөседир дээш демиселди областың чурт үлетпүрүнде кошкак чорудуп турарын херечилеп турар.

«Планнын анаа-ла долдур болгаш ажал күөседир күрүңгө херектиг эвес, а херектиг продукция-биле улус ажалдагынын хандырар күөсөлдө херек...» деп эш Берия Октябрьниң социалистик Улуг революциязынын 34 чыл юниү дугайында илеткелгени чугудалап айткан.

Мындыгын төлээинде ажалдагынын планнарын чылдың баштайгы хүнүнден эгелээш-ле бүгү көргүзүлгөр талазы-биле долдур болгаш ажал күөседир, ол дээш демиселче бүгү ажылчы чоннарын мобилизастаары — партия, ажалдагы, совет, профивилел болгаш комсомол организацияларынын чугула сорулгазы болур.

1952 чылдың улус ажалдагынын планын чедишикинни күөседирин хандырар төлээде, массаларнын ортузунга политик-массалыг болгаш организастыг ажалдын деңгелин улам-на бедидери партия организацияларынын хүлээлгези болур. Большевикчи негээчел болур чорукка, онаалгалыг ажал-херээн коммунисттик эзу-биле көөр чорукка болгаш күрүңгенин планын сагылга-чурумун сагырынга ажалдакчылары партия организациялары кижизидер ужурул.

Күрүңгенин планы дээрге, хоойлу болур, ычангаш бодурулге бүзүрү ол планын бүгү көргүзүлгөр-биле күөседир хүлээлгези деп чүвени кажан-даа утуп болбас.

Социалистик чарышты удуртурун күштелдирери, оон киржикчилериниң күженишикинни кол сорулганы күөседиринче, хамыктын мурнунда планын көргүзүп бүзүрү-биле күөседиринче, ажалдын шынарын экижидеринче угландыраары — партия организацияларынын шуут хүлээлгези болур. Мурнакчыларын дуржулгазын калбартып, чаа инициативаларын делтик, ажалда четпестери илередир большевикчи шүгүмчүлдүк калбартып тургаш, 1952 чылда хожудангай бодурулге, колхоз, совхоз болгаш МТС турбас чорукту чедип алып херек.

Улус ажалдагынын бүгү адырлары боттарынын планнарын чылдың эгезинден тура-ла бүгү көргүзүлгөр-биле чедишикинни күөседир — бистин социалистик күрүңгенин күчүзүн улам быжылгаар херекке салыныкчи болур.

Большевик партиянын удуртулгазы-биле, эш Сталинниң башталгазы-биле совет улус 1952 чылда тайбын тургузушкунга, коммунизм тилелгези дээш демиселге чаа-чаа шыгаргангай чедишикиннерин чедип алып.

Ленинниң квартир-музейлерин болгаш Ленинград салбырын алды чүс муң ажыг кижилер «В. И. Ленинниң амыдыралы болгаш революсучу ажал-чорудулгазы», «В. И. Ленин биле Сталинниң улуг кады ажалдакчылары», а ол ышкаш «ВКП(б) төөгүзүңү долчу курзунун» талазы-биле лекцияларын дыңнааннар.

В. И. Ленинниң Төп музейиниң Киев салбыры көрүкчүлөр-биле долуп турар. Музей элээн хөй урапчел чогоалдар-биле баян. Мында граммофон пластинкаларда тыртырып каан, В. И. Ленинниң чуугаларын коллективтиг дыңнаарын организастаан.

ВЛКСМ ТК-да Москваның И. В. Сталин аттыг автозаводунда анык ажилчыларны болгаш тускай эртемниглерниң үнелиг эгелээшкининиң дугайында

Кезек бүзүрүңгө, кылыг бүзүрүңгө чарыгдатынар металлды эвээжелдир дээш демиселди эгелээрин автозаводтун анык ажилчылары, конструкторлары, технолоттары саналдааннар. Дарганнар цехте эштер Кокосхан, Ивановтун, Александровтун, Шукинниң аныктар бригадалары болгаш комсомолчу технолоттар Елагин, Аполеонов болгаш Кириллов олар техниктиг элээн каш чаа чүдлерини шигээдил, база өске-даа хемчеглерин чорудуп тургаш, бо чылдың 476 тонна металлды камнап алып деп хүлээлге алганнар. Чижээ, эш Кокосханниң бригадасы артынчылар ажылап тургаш, 50 тонна металлды камнап алып деп сөзүп берген.

Кол конструктор килдининиң конструкторлары болгаш шылкакчылары комсомолчулар Алексеев, Засорин, Панченко, Молотилов, Миллягин, Дьяконов болгаш оон-даа өске-лер болза, технолоттар-биле кады болбаазыраткан чогадылгаларын ажалдап киирер болгаш оон ачызында 1700 тоннадан эвээш эвес кара металлды болгаш 90 тонна өнүк металлды камнап алып деп шигтирилээр.

Тамма-механик цехинде дарганнар кезектин ажалдакчылары эштер Загвалов, Бескин, Шербаков, Попов, Глазков болгаш өске-даа эштер таммаларын эң-не шың ажылап, эрги херекселдерин чарыттып кылып тургаш, чыл дургузунда 20 тонна эки шынарлыг кады камнап

алдыр деп хүлээнгенер. Пресстиг цехтин анык чарыткычылары эштер Буров, Федоров, Назаров болгаш Смирнов олар чыл төңүзүңгө чедир 350 тонна металлды камнап алырынга дузалаар элээн каш чаа саналдарын ажыгалач киирерин хүлээнгенер. Кылыг бүзүрүңгө металл чарыгдаллары кызырар талазы-биле хүлээлгелерин кудуку цехтин анык ажалдакчылары боттарынга алганнар.

Металлдарын эң-не эвээжи-биле чарыгдалары дээш чарыштын инициаторлары катышкан чогадыкчы бригадаларын тургузарын саналдааннар. Ол бригадаларынын составында конструкторлар, технолоттар болгаш бодурулгечи ажалдакчылар кирип турарлар. Металл камналгазы-биле холбашкан чаа-чаа саналдарын бүгү бодурулгеге ажылап киирер болгаш ажалдаар чедирге кижилер бүзүрүңгө камналга санаашкыны тургузарын киирер деп олар шигтирилээр.

Сталин аттыг автозаводтун анык ажилчыларынын, конструкторларынын болгаш технолоттарынын эгелээшкинин ВЛКСМ ТК чүдүзүнүп көргөн болгаш ол эгелээшкинин бодурулге бүзүрүңгө непередирин комсомол организацияларынга сумелээ.

Чарыштын инициаторларын ВЛКСМ ТК-нын хундулук бижиктери-биле шаңагылаан.

(СЭТА).

Машина септээриниң талазы-биле бедик культуралыг МТС

МАРДАКЕРТ. Азербайджан ССР-де Мардакертте МТС-тиң мастерскаязында күсүк-кышкы септелге үезинде пландан ажы септээн беш тракторлар үңгөн. Ол ышкаш комбайннар, молотилкалар, сепкалар болгаш көдээ ажалдагынын өске-даа херекселдери ажалга белен кылдыр септинген. Машиналары болгаш херекселдери тускай хуусаалыг паспорты-биле катая трактор бригадаларында дужагаан. Трактористер болгаш комбайндрлар—техникти эң эки ажылдаар деп хүлээлгени алган.

Мардакерт МТС-тиң механизаторлары бедик бодурукчулуг ажал талазы-биле байлакшыл дуржулганы чыны алган. МТС-тиң трактористеринге аалдап чораян бэкувуд алдарлыг нефтичизи Ага Гусейн Кафаровтун чижээн эзуаар машиналы үр үеде септелге чокка эдилээриниң дуржулгазынче олар эгелеп киргенер. Эрткен чылын тракторларын септээштин үезинден ажырып, тракторларын ажалдаарын ортумаа-биле 150 гектар чери андарарында чедир улгатырган. Механизаторлар ам бо чылын тракторларын ажалдаарын септээр үезинден дыка ажырып, 175 гектар чери андарар деп хүлээлгени алган.

(СЭТА).

Бажыны үрөвейн көжүреринге херемглээр механизмэр

Куйбышев болгаш Сталинградтын суг күжү-биле ажалдаар электри станцияларынын чоогунда суг-биле шыва алдыган турар ужурулг районнарын оон-он мун бажынынын чаа черлерге көжүрер ажал туруп турар. Ол бажынынын бузарынга болгаш чаа черге база катан чып туларынга үр үе херемглетиңер ужурулг. Ол ажалды чингедир дээш база тудуг материалдарын камнап алыры-биле ССР-ниң архитектор Академиязынын инженерлери болгаш эртем ажалдакчылары бажынынын буспайн, ол хевээрзин өскээр көжүрүп сайгарынын аргазын ажалдап кылган. Транспорт механизми — бажың дажыр техниканы кылып үндүргөн болгаш ону херек

кырынга шенелде кылып көргөн.

Ол механизминиң шимчээшкини илчирбе дугуйлук тракторнун дузазы-биле болур болгаш бир шахта 7—10 километр хире черге чоруур. Ол херексел бажыны кыжын-даа, чайын-даа өскээр көжүрүп болур. Бажыны көдүртүрүңгө, ону дажылап көжүреринге болгаш чаа черге аппараты тургузарынга чүгле каш шак херемглетиңер. Академиязынын тудуг техникниң эртем-шиңчел институтунда янзы-бүрү хевирлиг бажың көжүрер механизмин бүдүрүңгө төлөвилел ажалын тургузар дооступ турар. Ону чурттуң заводтарынга белеткеп үндүрери эгелээр. (СЭТА).

Коммунизмниң улуг тудуглары бүгү улустун херээ

Москва — коммунизмниң улуг тудугларынга

Январь 9-та Москваның трансформатор заводу Сталинградтын суг күжү-биле ажалдаар электри станциязынын тудугуларынче ийи улуг трансформаторларын чоруткан. Ол болза, Волгада тудугуларга херемглээр 1952 чылда белеткеп үндүргөн бир дугаар энергетиктиг агрегат болур.

Бүдүрүлгелериниң коллективтери улуг тудугларын чаа чарыгларын күөседир-биле улуг көдүрүлүшкүнүг ажалдап турар. Цимлянскииниң суг беддиринге херемглээр электри машиналарын тудуп тургузуп турар стахановчу механиктиг чыыр цехте хөй-хөй чыып-эптээр кижилер бир ээлгедө планда көрдүнгенинден ийи дапкыр хөйүк кылып четтирп турар. Найсалалдык трансформатор заводу чаа чылдың баштайгы неделясында Цимлянскииниң суг беддиринче 10 күштүг энергетиктиг агрегаттарын чорудупкан.

Москваның он-он үлетпүр бүдүрүлгелери Волгада болгаш Днепрде суг күжү-биле ажалдаар электростанцияларынын, Кол Туркмен каналдын, «Волга-Дон тудугун» тудугуларынын чаа чарыгларын күөседиринче эгелеп кирипкен. Бо черлериниң адресинче автомобильдерин, тудуг механизминерин, электри херекселдерин болгаш өске-даа бүгү-ле материалдарын болгаш приборларын Москва бүдүрүлгелери чорудуп турар.

Москваның «Компрессор» заводун бүдүрүп үндүргөн машиналары улуг тудугларда эки ажалдап турар. Ол бүдүрүлгенин цехтеринде ам Куйбышевтин суг беддириниң тудугуларынга күчүлүг агаар компрессорларын белеткеп турар. Үш ыңдыг машиналарын бир дугаар кварталда чадуруп чорудупкан.

(СЭТА).

Чагылар эзуаар

РИГА. Январынын 10-да Риганың шифер кылыр заводунда Каховканың тудуг шөлүңгө 15 муң шифер плиталарын чадуруп чоруткан. «Сталинградградиротудуге» — 50 муң плиталарын чоруткан.

Латвиянын бүдүрүлгелериниң коллективтери чаа чылдың баштайгы хүнеринден-не коммунизмниң улуг тудугларынын чагыларын күөседир бээр-биле улуг көдүрүлүшкүнүг ажалдап турар. «ВЭФ» деп заводта Волга-Доннун судно чоруур каналы-

нын тудугуларыныче чорудар автоматтыг телефон станциязын белеткеп кылган. Бо завод бир дугаар кварталда улуг тудугларга бир каш ыңдыг станцияларын болгаш хөй-хөй телефон херекселдерин бээр. «РЭЗ» деп заводтан Цимлянскииниң суг беддиринде ажалдаар электри станциязынче шимчеп турар көжүрүлгелериниң краннарыга херемглээр хөй санныг аппараттарын чадуруп чорудупкан.

(СЭТА).

Улуг тудугларын штабында

ЗАПОРОЖЬЕ. Январь 9-та Мурнуу-Украинаның болгаш Согуу-Крымнын каналдарынын тудууну кол эргелелдеринге тудуг монтаж эргелелдериниң начальниктерин болгаш кол инженерлериниң чөвүлө хуралы болган.

Эрткен чылдың ажалынын түнелин дугайында болгаш 1952 чылда тудугуларын сорулгаларынын дугайында деп илеткелди «Украин суг тудууну» кол инженер эш В. Н. Симакон кылган.

Илеткелчиниң демделгези болза, тудуунуң коллективин 1951 чылдың күрүңгө онаалдазы күөсетинген. Ам

удатпас Симферопольдун суг шыг-жамырынын болгаш Каменскииниң суунга, Нижне-Ингулецкииниң болгаш Верхне-Ингулецкииниң девисээринге сугтарылга системиниң тудуглары эгелээр. Днепр болгаш Молочный хемнерин суг чарар чериниң белеткел ажалы калбарып чоруп турар. Манаа Мурнуу-Украин каналдын эң ханы онгарын тургузар.

Бо чылгы ажалды күөседир-биле Симферопольда, Дарьевка, Ново-Горевка, Каменка суурларда, Сиваш районда чаа тудуг-монтаж эргелелдерин тургузуп турар.

(СЭТА).

Колхозчу амыдыралды чагай оруу

Улуг-Хем районун Шагаан-Арыг сумузунда «Кызыл туку» көдээ ажалдагы артелинин тудуг ажалына 1947 чылдан бээр ажалдап келдим. Эң баштай ыш дилер чижектеп бөдүүн ажалдан эгелээш сөөлүг үеде стол, сандай, соңга раммазы болгаш өске-даа нарын чүчөлери кылып турар мен. Бүдүрер ажалымнын шынарын бедитишпашан, ажал норманын хун-бүрү 120 хуудан куду эвес күөседип турар мен.

Эрткен чылын мээң амыдыралымга кажан-даа утундурбас өөрүңчүг чүве болган. Чүл диге, мээң колхозум чазактын шаанаан акшазы-биле чангыс-ай хевирлиг чаа бажың-

ны менээ халаска тудуп берген. Самдар өгдөн чарып, чылыг, чырык культурулук бажыңга чурттаар чорук улуг аас-кекчи болур. Ол бажында мээң өб-бүлөмниң 7 кижизи чурттап турар. Уругларымнын ийизи эге школда, бирээзи ортумак школада өөренип турар. Олар школазында келгези келгеш, чаа бажыңга кичээлин кылып ап турарлар. Мурнууда соок өгө турда, олар кичээл кататпап, онаалга күөседир аргажок турган.

1951 чылда 350 ажыг күш-хүнү ажалдап алган мен. 1952 чылда мөөн-даа артык күженишикинниң ажалдаар мен.

С. ЛОДАЙ.

Шээр мал төрүп турар

Төрөөн малдын чаш төлүн бүрүн ажаап доруктуруп алыры колхозчу малчыларнын эң-не халысагалыг хүлээлгези болур деп чүвени Тожу районда «Май 1-зи» колхозтуч хөй мал фермазынын малчылары эки билгенер.

Хөй мал фермазынын эргелекчизи эш Аварган мал төрүп эгелээр-биле холбаштыр халысагалыг дежурныйларын тургускан, ол дежурныйлар дүн-хүнүн дургузунда боттарынын хүлээлгезин күөседип турар. Фермазын малчылары баштай төрөөн 38 хойларын, оон иштинде

ийистээн ийи хойнуң 40 хураганнарын, 5 төрөөн өшкүнү анайларын бүрүнү-биле ажаап алган.

Районун мал эмчилери эштер Шойдак, Хабаров олар мал төрүп турар үеде ол фермага барып, ветеринар талазы-биле дузаны көргүзүп турарлар.

Фермазын мурнакчы малчылары эштер Сүрүңмаа, Салдымаа, Дежитей олар төрөөн чангыс-даа хөй, өшкүнү чаш төлүн чидирип чокка ажаап алып деп хүлээлгени алгаш ажалдап турар.

Областың колхозтарында үрезин урушкунунун чоруп турарынын дугайында медээ планга удур хуу-биле

Районнар айы-биле бүгү урунган үрезиниң хуузу

1. Каа-Хем	122,7	8. Таңды	97,5
2. Сут-Хөл	109,8	9. Барың-Хемчик	86,3
3. Би-Хем	108,7	10. Эрзин	71,4
4. Кызыл	103,0	11. Өвүр	67,2
5. Улуг-Хем	107,8	12. Тес-Хем	55,7
6. Бай-Тайга	104,6	13. Чаа-Хөл	55,4
7. Чөөн-Хемчик	100,7		

Смоленск область. Руднянский районун Ленин аттыг колхозуна өске көдээ ажалдагы артелидериниң колхозчулары мурнакчы дуржулга-биле тайыжар дээш хөй удаа кээп турарлар. Чурукта: Ленин аттыг мурнакчы көдээ ажалдагы артеличе районун колхозтар даргаларынын экскурсиясы. Ол колхозка азырап өстүргөн «Неман» деп атты айт ажаакчызы И. П. Старостенко көргүзүп тур. Чуруу И. Рабиновичиниң, СЭТА-нын прессклишези.

Украинаның КП(б)-нын Киев хооркому болгаш партиянын район

комитеттери 800 ажыг коммунистерин үзүп тургускан. Олар «28 чыл иштинде Ленин чокка, Сталинниң башталгазы-биле, ленинч оруктап», «В. И. Ленин биле И. В. Сталинниң улуг кады ажалдакчылары» болгаш өске-даа темалардыг илеткелдерин кылып турарлар. (СЭТА).

ПАРТИЙНИ АМЫДЫРАЛ

Бай-Тайга районда партия чырыдышкынынын чоруп турары

Курне болгаш партия ажылынын кандыг-даа адырларында ажылдап турар ажылдакчыларын политиктиг деннели болгаш марксисчи-лениничи билин бедик болган тудум-на ажил боду улам-на бедик болгаш үрө-түн-недиг болур деп эш Сталин өөредип турар. Ынчангаш Бай-Тайга районун партия организациялары эш Сталинның ол айтышкынын күөсүдир дээр улуг кемчелерни ап ажылдап турар.

ВКП(б)-ниң Бай-Тайга райкому партия чырыдышкынынын системинде бо өөредилге чылынга баштайгы белеткел ажылдарында эгелээш тус-тус бөлүмнерин болгаш политшколаларын четчелеп тургузарына чедир ажылдарын улуг кимээгилли-биле чоруткан. Бөлүмнерин болгаш политшколаларын четчелеп тургузарда, дыннакчыларнын сонуургалын болгаш оларнын нинти белеткелин, теория талазы-биле билинин хире чергезинин деннелин барымдаалап көрүп тургаш тургуска.

Эргелекчилери болгаш райкүүс-комун даргалары башкылап турар. Семинарлар бүрүзү бедик идея деннелиг эртин турар. Марксизм-ленинизмнин теориянын бот-өөредилге-биле өөренип турарларын кичээлдеп турарынын шынары бо өөредилге чылында эртенке чылдазынга дөмейлээрге элээн экижээт. Бот-өөредилге-биле өөренип турарлар шупту ажил планнарын ажылдап турар болгаш ВКП(б) райком оларнын-биле тускай беседалары үргүлчү чорудуп турар. Эртенке 1950—51 өөредилге чылында районун чеди чыл школанын директору Библова ышкаш кичээл дугайында айтырыг салып, негелде кылырга: «ажыл хөй, өөренип хостуг шагым чок» — дээр чүүлдер ам районда дынналбайн турар.

ВКП(б) райкому партия чырыдышкынынын дугайында айтырыгларын бюорога үргүлчү чугаалажып турар. Эң ылангыя партия чырыдышкынынын дугайында эртенке чылдын августта ВКП(б) райкомунун пленумунга тускай айтырыгны чугаалашкан болгаш ВКП(б) райкомунун бюорозунга партия өөредилгенин талазы-биле МТС-те партия эге организациянын секретари эш Дегер-оолдун болгаш өске-даа партия эге организацияларын секретарьларын илеткелдерин ап келген. ВКП(б) райкомунун ажылдакчылары бөлүмнеринин болгаш политшколаларын кичээлдеринге үргүлчү барып олуржуп, олуржукан кичээлдеринин анализтерин кылып берип турар.

Улуу, харын ол ажылды коңчуг харысалга чогу-биле көрүп багай ажылдап турганын «Тувинская правда» солунга бижээн. Оң соонда эш Дегтярева ажылын экижидер хамаан чок харын ол шүгүмчүлөткө удуз өжөшкөш, улам дедир барган чүүл бар. ВКП(б) райкомундан негелде кылырга: «материалы чок чүвени шыдаас мен» — деп харылап турар, ол дээрге, материал чогунда эвес, а харын материалдык төлөвир чок болганда партия даалгазы күөсетпес мен дээр янызлыг хөөннү ажы-биле илередип турар.

«ВКП(б) төөгүзүнүн допчу курзун» өөрениринин район төвүнчү бөлүмүнүн пропагандизи эш Чамьян бодунун айтыр темаларын эки хандыр билбес болгаш кичээлдерге белеткел чок барып турар болган учурунда оң айтып турар уроктары дыннакчыларга солун эвес болуп турар. Бир-тээ кичээл шынар чок эртин турар чүве болганда, дыннакчыларын анаа сонуургалы база куду болуп турар болгаш оларнын талазында кичээл үзөр чоруткар хөй болуп турар. Шак ындыг янызлыг чижектер районун өске-даа бөлүмнеринде болгаш политшколаларында бар.

Партия чырыдышкынынын херээн үнөлөп көрбөс, бөлүмнеринин болгаш политшколаларын ажылдаарына таарымчалыг байдалды тургузуп бербес, харын партия өөредилгези-биле холбашкан айтырыгларын шиттирлээрден көзүлдүрле дезип турар чамдык колхозтар даргалары база бар. Чижээ, Көп-Сөөк сумузунда «Победа» колхозтун чынында «ВКП(б) төөгүзүнүн допчу курзун» өөрениринин бир бөлүмү болгаш ийи политшколалар бар. Ынчаарга ол бөлүмүнүн болгаш политшколаларын дыннакчылары кичээлдер чөр, чырыкты болгаш одаар чүүл негеп айтырыглар тургузарга, ол колхозтун даргазы эш Сундуй-оол кандыг-даа харын бербес, ыт чок туруп-туруп шуут-ла чиде кылаштыр бээр чүүл бар.

Ынчаарга ол-ла колхозтун тайга-да тудуг ыжы белеткеп турар бригадасы бар. Ында комсомолчулар болгаш аныктар элээн хөй кижилер болуп турар. Олар колхоз төвүнчүге кичээлге баар дээрге база чөпшээрээн болгаш чок болза, бистин ажилдап турар черивиче пропагандисттер чорудуп берип көрүнер деп олар дилег кылырга, колхоз даргазы база кандыг-даа харын бербээн чүүл бар.

И. В. Сталинның «Ленинизмнин айтырыглары» деп алдарлыг номунун он бирги үндүргени тыва дылда парлатынып үнгөн. Бистин областын ажылчы чоннарынын төрөөн дылынга Сталинның бо генналыг ажылын чыныктан үндүргени болза, оларнын идея талазы-биле кижизидилгезинге улуг ужуз-дузалыг болушкун болган.

«Ленинизмнин айтырыглары» деп И. В. Сталинның 1924 чылдан бери чыгула илеткелдери, чүүлдери болгаш чугаалары чыгынган. Ол болза, марксизм-ленинизмдин канчаар-даа аажок улуг чогалай болуп турар. Ол номда чүткө денинчи өөредилгени түнөп турар эвес, харын революшчу марксизминин идеяларынга үндөлгөш эш Сталинның шиттирлээни чаа үе байдалга социализм дээр чорудар демис-ленин элээн каш кол чугула айтырыглары салынган.

рун, большевик партиянын чангыс-эвин үрээрин оралдажып турганнар. Октябрьнин социалисттик революциянын белеткелин болгаш чорудулгазын олар чоруткан дээр чижектиг херек кырында чок алдарын мактанкчы эзу-биле боттарынга ыят чогу-биле бижип турар «Октябрьнун урогу» деп брошюра-зын Троцкий боду, ВКП(б) ТК-нын киржилге чөпшээрели чокка парлап үндүргөн.

«Ленинизмнин айтырыглары» деп И. В. Сталинның 1924 чылдан бери чыгула илеткелдери, чүүлдери болгаш чугаалары чыгынган. Ол болза, марксизм-ленинизмдин канчаар-даа аажок улуг чогалай болуп турар. Ол номда чүткө денинчи өөредилгени түнөп турар эвес, харын революшчу марксизминин идеяларынга үндөлгөш эш Сталинның шиттирлээни чаа үе байдалга социализм дээр чорудар демис-ленин элээн каш кол чугула айтырыглары салынган.

да илеткелинге болгаш партиянын XVIII съездинде илеткелинге база стахановчуларнын бир дугаар бүгү-эвилел чөвүлел хуралына чугаазына болгаш «Ленинизмнин айтырыгларынын» он-бирги үндүргенинде кирген өске-даа ажылдарына со-төөгү материализминин дугайында» марксисчи-лениничи өөредилгени сайыраткан, коммунисттик нинителдин бирги фазасы социализмден дээр фазасы коммунизмге шилчиришин тодаргай оруктарын айткан.

«Ленинизмнин айтырыглары» деп И. В. Сталинның 1924 чылдан бери чыгула илеткелдери, чүүлдери болгаш чугаалары чыгынган. Ол болза, марксизм-ленинизмдин канчаар-даа аажок улуг чогалай болуп турар. Ол номда чүткө денинчи өөредилгени түнөп турар эвес, харын революшчу марксизминин идеяларынга үндөлгөш эш Сталинның шиттирлээни чаа үе байдалга социализм дээр чорудар демис-ленин элээн каш кол чугула айтырыглары салынган.

Тодаргай удуртулганы күштөлдөрө

ВКП(б) ТК-нын болгаш эш Сталинның айтышкынын удуртулга болдуруш. Таиды районун партия организациялары партия чырыдышкынынын четкинде элээн ажылдарын кылган. Политиктиг чырыдышкынын язы-бүрү хевир-леринде 452 коммунистер, комсомолчуларын болгаш партия эгестерин хаара туткан. «ВКП(б) төөгүзүнүн допчу курзун» өөрениринин кол хевиринин 13 бөлүмү, бедик хевиринин бир бөлүмү, 12 политшкола, эш Сталинның допчу биографиясын өөрениринин бөлүмү болгаш район төвүнде партиянын кежээки школазы ажылдап турар. ВКП(б) райкому пропагандаистериниң шилип алыр талазы-биле чогуур үезинде сагыш салган. Политшколаларын болгаш бөлүмнеринин пропагандаистеринге белеткелди кижилерин башкыларын, эмчилерин, агрономнарын болгаш өске-даа тускай эртемчилерин иштинден таарыштыр тыпкан. Коммунистер өөредилгенин язы-бүрү хевиринде хаара туттуган.

Чамдык бөлүмнеринин болгаш политшколаларын дыннакчыларын оларнын билинин деннелин эзу-гаар таарыштыр шилип албаан, чижээ, «Сталинчы орук» колхозта коммунистер Байды-Хөө, Тамбын олар биче бижиктиглерни бижикке өөредиринин бөлүмүнө өөренип ужурул турда, оларны политшкола-лаге эзу барымдаалап кирген. База коммунист Прихолько «ВКП(б) төөгүзүнүн допчу курзун» өөренир бөлүмү өөренип шыдаар турда, политшколага кирген. «Элегес» совхозта политшколанын дыннакчыларында 8 кижилер санатын турга-даа, оларнын барык шуптузу (6 кижилер) политшколага өөренип шыдаас, биче бижиктиглер болуп турар. Партия эге организацияларын хөй нуруузу коммунистеринин политөөредилгезинин айтырыгын партия хуралдарына чугаалашпайн турарында политшколаларын болгаш бөлүмнеринин кичээлдерин үс-

тур, чамдык дыннакчылар кичээлге келбес чоруктарын болдуруп турар. Районун партия кабинеди амдыга чедир багай ажылдап, партия чырыдышкынынын эзулут төвү болуп шыдавайн турар. Партия райкому партия кабинетинин ажылын эренгей удуртуп, оң ажылынга ботуг дузаны көргүспөй турар. Пропагандаистерин семинарларын ховар эртрирп турар, ылангыя пропагандаистер-биле теоретиктиг айтырыгларын болгаш методтук дуржулга солчушкуннарын семинарларын багай практикалап турар. Партия кабинеди консультантылар-биле ажил чорутпайн, оларга удуртулганы болгаш дузалачынын көргүспөй турар. Партия кабинеди тус-тус кижилер-биле болгаш бөлүк кижилер-биле консультантыларын чорутпайн турар. Партия кабинетинге теоретиктиг беседалыгышкынар болбайн турар.

ВКП(б) райкомунун талазында марксизм-ленинизм бот-өөредилге-биле өөренип турарларын ажылын контролдавайн турарында олар ажылдавайн турар. Бот-өөредилгелди 46 кижиден чүткө 2 кижиде ажил планы бар.

«Ленинизм дээрге, марксизминин чаа үе-чадага хөгжүлдөш, черле пролетар революциянын теория-зын, ылангыя пролетар диктатуразынын теориязы болгаш тактиказы» деп эш Сталин чырыдып турар. «Ленинизм дээрге, марксизминин чаа үе-чадага хөгжүлдөш, черле пролетар революциянын теория-зын, ылангыя пролетар диктатуразынын теориязы болгаш тактиказы» деп эш Сталин чырыдып турар.

«Ленинизмнин айтырыглары» деп И. В. Сталинның 1924 чылдан бери чыгула илеткелдери, чүүлдери болгаш чугаалары чыгынган. Ол болза, марксизм-ленинизмдин канчаар-даа аажок улуг чогалай болуп турар. Ол номда чүткө денинчи өөредилгени түнөп турар эвес, харын революшчу марксизминин идеяларынга үндөлгөш эш Сталинның шиттирлээни чаа үе байдалга социализм дээр чорудар демис-ленин элээн каш кол чугула айтырыглары салынган.

«Ленинизмнин айтырыглары» деп И. В. Сталинның 1924 чылдан бери чыгула илеткелдери, чүүлдери болгаш чугаалары чыгынган. Ол болза, марксизм-ленинизмдин канчаар-даа аажок улуг чогалай болуп турар. Ол номда чүткө денинчи өөредилгени түнөп турар эвес, харын революшчу марксизминин идеяларынга үндөлгөш эш Сталинның шиттирлээни чаа үе байдалга социализм дээр чорудар демис-ленин элээн каш кол чугула айтырыглары салынган.

Эмчилик сүмези

УЛААНУТ

Улаанут (корь) болза, нептерээ-чел, халдавырлык аарыгларынч бирээни. Чүгө дээрге, кижинин организмине ол кончуг ханьлаачал болуп турар. Эң ылангыя улаануттан араан бичии уругдан анаа чоокшулаан чаш уруглар барык-ла шүптүзү ыяавыла аарырлар. Чамдыкта араан бичии уругларды өрөөлгө кадык бичии уруглар үр-даа эвес турарга-ла халдай бээр чоруктар үргүлчү болуулар.

Улаанут канчаар чышынарал? Оон вирустар деп адаар эн-не бичии хемчээлди микробтары аарыг кижичи бичии ийкели дыздыды тынып, азы чугаалап турда чараа-биле кады чаштааш, кадык кижиге дээр. Оон аарый бээр.

Улаануттун ол микрову быжыг эвес. Ынчангаш ол эт-херекселди болгаш үшкү кижини дамчытыр калдаар күжү чок болур. Оон араан кижинин дагынап аарбазынын ужурунда. Бичии уруглар ол аарыгдан бо-ла аарый бээр чоруу болза, оон аныяк организмине (мурнунда аарываан) халдаачалында хамааржып турар. Ынчангаш чаш уруг бичии болур тудум-на ол аарыг аар эртер. Ол хамаан чок дүмгө таварыштыр чоруктар хонар эвес тургуларар.

Ынчангаш улаанут дээрге, чаш уругларга эн-не аар болур ужурунда оон-биле демисежиринин кол-ла сорулгасы — хамактын мурнунда чаш уругларын оон камгалаары болуп турар.

Улаанут үш үе-чадалар-биле эртер: 1) билдирбес үези, 2) күште-лишкенин үези (думчук суу, чараа төктүр) болгаш 3) экириинин үези. Баштайгы—билдирбес аарыг үези 10—21 хонуктар дургузунда үргүлдүзэр оон удае араан уруглар кадык ышкаш сагандырза-даа, оон организмине эң улук өскерилгелер болур. Күштелишкенин — ийи дугаар үезинде (3—4 хонуктар дургузунда) чараазы, думчуунун суу төктүр болгаш шаг чок байдалдыг болур. Ындыг хевирлиг болган ужурунда оон ада-иези оон грипп деп көөр чоруктар үргүлчү тургуларар. Улаанут бо ийги үезин-

де тергини халдавырлык болур. Аарыг уругну ада-иелери анаа-ла грипп деп билгеш оон садыг-магазинерге, клубтарга, кинога болгаш өске-даа хойнун чыгыр черлеринге апаргаш, чүс-чүс кадык уругларын улаануттан аартырлар.

Улаанут-тур деп чүвени чүгө эмчи кижичи тодаралып шыдаар. Көөрге, аас иштинин чымчак черлеринде ак-баштыг швишкелер көстүрүлөп келген болур (эгезинде). А араанынын соонда 4—5 хонгаш-ла эң баштай кулак артынга швишкелер үнүп келир. Оон дамчааш моюнга, арынга, бүгү мага-ботка нептерээр. Оон 3—4 хонгашта демги швишкелер баштай көстүрүп келгени ышкаш чоорту чиде бээрлер.

Улаануттан араан чаш уругларын организмине дыка сулараар, оон түннелинде ол чүүл-бүрү аарыглардан аарыччал апар. Эң ылангыя өкпөгө дегдиришкенинде, ортааккы кулак аарындан (отит дээр) болгаш турберкулестан аарый берип болур.

Улаануттан араан уругларнын чыткан эрээлин бир хүнде элээн каш удаа салгынадыр, өл пөс-биле шалазын чолар ужурулуг. А чаш уругларнын чурттап турар өрөөлдерин карангылатпас херек. Карангылаар чорук кандыг-да микробтарнын нептерээрине дузалаар.

Уругларнын кечин болгаш аскыны иштин, карзан арыг-шевер тудуп, үргүлчү чурок чугула. Улаануттан чаш уруглар аарый бээрге, оларны озалдадышкын чокка эмчиге мелээп, кадык уруглардан шындыг аныгылар херек. Бир эвес оон-биле кады ойнап, чоок чурттап турар бичии уруглар бар болза, оларга эм тарылганы кылдыр херек. Тарылга кылган уруглар улаануттан аарза-даа чинк, хала чок эртерлер.

Ада-иелер, бир эвес силернин чаш уругларын улаануттай берзе дошордан эмчиден чалааш, хемчөөн алынар. Улаануттан араан уруу-нарын хой-ниити черлеринге апар-банар. Ол дээрге — кадык уругларга аарыг халдадып турганы ол болур.

Н. РАДЧЕНКО.

ШЫДЫРАА МАРГЫЛДААЗЫ

Чоокта чаа Тере-Хөл районун 20 шыдыраачыларынын маргылдаазы болуп эртен. Анаа эш Дилгиз-жөк 17 кижини уткаш бири черни, С. Даваа 16 кижини уткаш ийги черни элээт. Оон ынай И. Комбу, Е. Сарыг, Маадыр олар 14—14 ки-

жини уткаш үшкү черлерин элээт-нер.

Маргылдаанын тилекчилерин районун күш-культура организациязындан тус-тус шаңнагылаан.

Х. БЕГЗИ.

ХАРЫСАЛГА ЧОК КАДАРЧЫ

Барын-Хемчик районун Аксы-Барлыкта «Ленинчи орук» көдээ ажил-агый артелинин чыгызын эш Сержи каларып эгелээнден бээр чылда четээт. Эш Сержи каларып ажилына харысалга чок ажилдаанын түннелинде колхозтун бир

безин, 2 баш кулууну бөрүгө чедирткен.

Харысалга чок кадарчы Сержин колхоз баштаар черинден кандыг-даа хемчөг албайн турары шын эвес-тир.

К. СААЯ.

Чылдың-на бистин областын төвү—Кызыл хоорай чуртталганын болгаш культура-амыдыралдыг тудуглары-биле багып турар. 1951 чылда хоорайнын ажилчынары болгаш албан хаагычтары дыка хөй дөрбелчин метр чуртталга шөлүн алганар. Бо чылын база элээн каш чуртталга бажынары болгаш албан черинин тудуглары ажыг-лалга кирер.

Чуруу А. Ермолаевтин.

Колхозтар тудуун кичээнгейнин төвүнге тургузар

Улуг-Хем районун колхозтары 1951 чылда 143 чуртталга бажынары тудуп алып планнын тургаш, херек кырында 104 чуртталга бажынарын ажыгдала кирген ийикпе, азы чуртталга бажынары тудуп алырыннын планын 73 хуу күүсеткен. Оон иштинде Чаатыда Киров аттыг колхоз 17 чуртталга бажынары тудуп алып планнын тургаш, херек кырында 23 бажынарын тудуп алган. Хайракалда Миучурин аттыг колхоз 7 чуртталга бажынары тудуп алып ужурулуг тургаш, 10 чуртталга бажынарын ажыгдала кирген. Бо талазы-биле Хендерге Маленков аттыг колхоз кончуг багай ажылдаан. Чүл дээс, чыл дургузунда 10 чуртталга бажынары тудуп алып планнын тургаш, херек кырында чүгө 5 бажын тудуп алган.

Колхозтар 1951 чылда 6140 баш мал кирер 49 чаа кажаларын тудуп алып планнын турган болза, олар херек кырында 6093 баш мал кирер 55 кажаларын тудуп алган. Кажаларыннын санын ажыр күүсеткен болза-даа, кажалар-биле хандыраа чогуур деп көрдүнгөн малдын баш саны анаа сыммас болган чорук ол талазы-биле планны күүсетпээни ол болур. Мал кажаларыннын тудуп планнарын Шагаан-Арыгда «Кызыл тулк», Ийи-Талда Жданов аттыг, Чаатыда Киров аттыг, Баян-Колда «10 дугаар улуг хурал» болгаш Шагаан-Арыгда «Искра» колхозтар күүсеткен. Бо талазы-биле бязал Хендерге Маленков аттыг колхоз эң багай ажылдаан, ол колхоз мал ка-

жаазы тударынын планын чүгө 41 хуу күүсеткен.

Бүдүрүлгө тудугларынын талазы-биле районун колхозтары эртен чылын 14 объектилерин тудуп алып тургаш, херек кырында 19 объектилерин тудуп тургаскан ийикпе, планын 135 хуу күүсеткен. Бо талазы-биле «Кызыл тулк» болгаш Жданов аттыг колхозтар үлгерилгелерин ажылдаан. Культура-амыдыралдын тудугларынын талазы-биле колхозтар 1951 чылда 13 объектилерин тудуп алып тургаш, херек кырында 7-ин тудуп алган ийикпе, азы планын 53,8 хуу күүсеткен. Бо талазы-биле Миучурин аттыг колхоз 1 башкылар бажыны, Киров аттыг колхоз 1 чурнар бажын болгаш 1 магазин, «10 дугаар улуг хурал» колхоз 1 школа, Маленков аттыг колхоз 1 школа тудуп алган ийикпе, олар ол талазы-биле планын күүсеткен.

Устүнде чижектерден алгаш көөрге, районун элээн хөй колхозтары эртен чылдың тудуг планнарын чедир күүсетпээн деп чүве толаргайдыр. Районун колхозтары 1952 чылдың тудугларына хергелээни-биле бо чылдын январь, февраль, март айларын иштинде 6000 кубометр тудуг ыяжы белеткеп алып ужурулуг болза, ам бо хүнге чедир чаа белеткеп алган ыяж чок болуп турар. Ынчангаш 1952 чылдың тудуг планнарын күүседирине бүгү күштерин салыр болгаш эртен чылын чедир кылдырмаан тудуглары ыяавыла күүседирин чедип алыры чугула.

Х. ТЕМБИРЕЛ.

Улус демократиязынын чурттарында

Совет ажилчынарын болгаш тараачынарын мурнакчы дуржулгазын Кыдатта чедишкенин ажыглап турар

ПЕКИН. Кыдат болгаш совет улустарын найыралынын бир көсү барымдаазы чүл дээрге, Совет Эвилелинин ажилчынарын болгаш тараачынарын мурнакчы дуржулгазын Кыдаттын ажилчынарына болгаш тараачынарына дамчылап турары болур. Ажылдын мурнакчы совет методтары улус ажил-агыйнын бүгү-ле адырларында улам-на калбартып нептереди турар.

Социализм чуртунун ажилчы чоннарын бүдүрүлгө талазы-биле дузаламчынын дугайында Кыдаттын ажилчынары болгаш тараачынары изиг ынакшыл-биле бижип турарлар.

Совет кижилерин методтары-биле ажылдап турар ажилчынарын, тараачынарын болгаш кыдат-совет найырал иштелелин кижигүннерин чүүлдерин «Дунбайчжунсюхо» журнал чаа чылда үндүрген дугаарында чалаан.

«Төрөөн чуртка чаа кадрларын белеткээлинер» деп чүүлде Күш-ажылдын Маадыры дашчы Су Цзын Жуун бижип турары болза: «Туубу элтеп салырынга совет дашчы Шавлюгинин мурнакчы методун бистин ажылаанын 1951 чылда биске эн-не эки чорук болган. Ол методтун ачызында күш-ажылдын организациязы экижээн болгаш эрги нормалар дыка ажыр күүсетипил турар апарган. Бистин бригада-

выстын күш-ажылынын бүдүрүкчүлүү 128 хуу өскөн, а бистин ажылыныстын шынары үргүлчү экижип турар. 1952 чылда бис ажилдын мурнакчы совет методтарын улам хандыр өөренир бис.

Бистин чедишкенинервис, Совет Эвилелинин мурнакчы дуржулгазын шингээдип алып чорук-биле тудуш харылзаалыг. Биске көргүскөн улуг дузаламчы дээш совет өнүктүривиске өөрүп четирген бис. Коммунизмдин улуг тудугларына чедишкенирин 1952 чылда улам көвүделерин совет улуска сеткиливис ханьзындан күзеп тур бис.

Күш-ажылдын Маадыры тараачын Хань Яньин бижип турары:

«Компартиянын удуртулгазы-биле бистин суурувустун тараачынары сорук киришкенин ажылдап эгелээнер. Бис ам безин артык тарааларды болуп турар бис. Совет хевирин чаа көдээ ажил-агый чепсек-херекселдерин болгаш совет колхозчуларын чедип алышкынарына ажылаанынын ачызында бистин дузаламчы бригадасы эки дүштүр чедип алган. Көдээ ажил-агый чаа-чаа херекселдерин массалык-биле ажыглаан чорук көдээ ажил-агый кооперасчыларына болгаш улам-на аас-кежикти амьдыралды чедип алырынга биске дузалаан».

(СЭТА).

Бижик билбес чорукту узуткаар дээш

ВАРШАВА. Бижик билбес чорук-биле демиселдин талазы-биле кол комиссиянын хуралы Варшавага болуп эртен.

Бижик билбес чорук-биле демиселдин талазы-биле чазактан домулдаткан илеткелчи С. Матушевскийнин хуралга илеткел кылгаш демдөгээни болза, чуртту хостаанынын үезинде бээр хөй-интинин чоруктан улуг ажилынын түннелинде Польшага бар турган бижик билбес чорукту чок болдунган деп санап болур.

1949 чылдын апрельден бээр — бижик билбес чорукту узуткаар дугайында хоойлуну сеймин хулээп

алганындан бээр эртен үенин иштинде калчаар-даа аажок улуг ажил чорутунган. Бижик билбес чорукту узуткаар талазы-биле чуртка 60 муң ажыг курстарын тургаскан турган. Ол курстарга 1951 чылдын декабрь 1-ге чедир 780549 кижини бижикке өөртекен.

Польшага улус эрге-чагыргазынын чылдарында бижик билбес чорукту 1019542 кижичи чок кылып, бижикке эки кылдыр өөренип алган. Ам бижик билбес чорукту чок кылырын курстарында 64 муң кижичи өөренип турар.

(СЭТА).

Болгариянын көдээ ажил-агыйнын механизасташкыны

СОФИЯ. Болгар көдээ ажил-агыйнын хөгжүлдээниге машина-трактор станциялары улуг дузаны чедирип турар. Ам Болгарияда машина-трактор станцияларынын саны 116 чедип турар. Эртен чылын машина трактор станциялары кү-а-ажыл кооператив чер ажил-агый черинин бүгү тарылга черинин 45 хуузун аяларын, үштүн бири хире тарылга чери тараан. Комбайнар-биле 1 миллион хире көдээ ажил-агыйнын язы-бүрү культураларын ажаап алган.

МТС-терин машина парктары үсүктел чок өзүп турар. 1951 чылда чурттуң ховуларынга 8.500 ажыг тракторлар, 550 комбайнар ажылдаан, оон иштинде дыка хөй Соду чоруур комбайнар, дыка хөй санын язы-бүрү машиналар ажылдаан. Бо чылын МТС-терин машина парктары муң-муң тракторларын, комбайнарын болгаш көдээ ажил-агыйнын өске-даа дыка хөй машиналарын немей алырлар.

(СЭТА).

Ийи делегей—ийи түннел

(«Быжыг тайбын дээш, улус демократиязы дээш!» деп солуннун арынарындан)

«Быжыг тайбын дээш, улус демократиязы дээш!» деп солунун элечегли 52 (164) дугаары 1951 чылдың декабрынын 28-те Бухарестиге үткен. Ук солун «Ийи делегей — ийи түннел» деп мурунку чүүлүнде: Бүгү делегейге мурнакчы болгаш депидилгелин күштерин шүптүзүн катыштырып турар улуг лагер — тайбынын, демократиянын болгаш социализминин лагери 1951 чылда кайгамчыктыг тилектелерин чедип ап, күштүг, күчүлүг, тилетирбес болуп алгаш, чаа, 1952 чылче кирген—деп бижип турар.

Улуг Совет Социалисттик Республикаларнын Эвилели чыл келген дудум-на улам быжыгып, чекетелип турар. Совет кижилер Ленин — Сталиндин улуг партиянын удуртулгазы-биле чыл санында-ла улус ажил-агыйнын планнарын ажыр күүседип турар. 1951 чыл болза, СССР-ге коммунизмдин улуг тудугларына тургузукчу ажилдарын калбарышкыны-биле демдөгелетип эртен. 1952 чылда оларнын бирээзинин—Волга-Дон каналдын тургузушкуну доостур, ам оон тудушкуну өскелеринден-даа мурун чоруп турар. Ол ышкаш хову камгалалынын чаа-чаа ыяш тарылгалыг одурлары бедип үнүп келир. Совет күрүенин тайбынче чүткүлүн делегейин улустары ол улуг тургузушкуну ажылдарындан боттарынын карактары-биле көрүп турарлар.

Кыдат улус бодунун улус демократияны тургузуун быжыглаышаан, боттарынын ажил-агый, политиктиг чугула сорулгаларын шиптирлеп турар болгаш чамдыктарын үзе шиптирлеп алганар. 310 миллион санын кижичи чурттал турар черде, азы бүгү чонуну үштүн ийи хууз чурттал турар черлеринде черин реформазын чоруткан.

Европада улус демократиязынын чурттары социализмин тургузарыга улуг-улуг чедишкенин-биле, техника-биле чепсеглетинген болбаазын бүдүрүлгө черлерин ажыглап эгелээри-биле, көдээ ажил-агыйнын чедишкенин сайзыралды-биле, көдээнин бүдүрүкчү кооперативтерин быжыдары-биле, культураны көдүренир-биле эртен чылды демдөгээнир. Ол чурттарын бүдүрүп үндүрүшкүнүн деңгели дайын мурунда турган деннели 1951 чылдын ортан үезинде-ле бүдүн чартык, ийи, үш болгаш дөрт катап ашкан турган.

Эртен чылын Германиянын Демократтыг Республикасынга ажил-агыйнын сайзыралдынын беш чыл планын чогааткан болгаш ол-ла чылын күүсетипин эгелээт, ол план эзугаар улутпуну бүдүрүп үндүрүшкүнү беш чылдарын дургузунда ийи катап улгадыр.

Ук солун капиталисттик чурттарда туруп турар байдалдарын көргүсүп-шаан, эртен чыл болза, АКШ-ка удуртурган антидемократтыг, империалисттик лагерин улам-на суларанын чылы, капитализминин нити кризисинин ханьлаашкынын болгаш калбарынын чылы болган деп айтып турар. Иштики чөрүлдээлерге тутуруп чидиртип четкен империализм бодунун тергиндеп турар чоруун хевээр артырар дээш үнер экикти дайын кыпысындан дилеп турар. Бүгү-ле капиталисттик чурттар чепсепти калчаалы-биле эндере кытыл үндүрүп, экономиказын дайын политиказынга чагыртып турар. СССР-ге болгаш улус демократиязынын чурттарыга удурланган агрессив бөлүгленишкенин мөөнөтенип турар. Ол политика — дайын белеткээринин политиказы — капиталисттик чурттарын миллион-миллион

ажылчы чоннарын 1951 чылда шыдажыр арга чок аар-берге чоруктарга таварыштырган. 1951—1952 бюджеттиг чыл АКШ-тын чурттакчыларыга 1939 чылдындан 76 катап хөй дайын чарыгдалдарын оонаган. 1951 чыл болза, англи ажилчы чоннарына амьдыраарын үнезин 25 хуу улгадырын, инди улуска—чаш уругларын төртүнеринин «планын», Барын Европанын улустарына — Атлантика бөлүгленнишкенин чаа-чаа дивизияларын, Барын Германияга «вермахтыг» тургузарын экекп берген. КНО-нун бужаратынган тугунга чаштынны алгаш, империалистер Кореяда херээженирин болгаш чаш уругларын араатанызы-биле узуткап турарлар. Олар Малайяда, Бирмада, Вьетнама, Индонезияда, Филиппиндерде моон сонгаар империализмин кылдары болурун күзөвейи турар улус массаларына удур дайынны чорудуп, Египетте тайбын чурттакчыларын адып-боолап турарлар.

Мурунку чүүлүн төндүрде солунун бижип турары «Империализмин болгаш дайыннын лагери ханы кризисте таваржып турар болгаш улам-на суларап, чайлаш чок өлүмчө дүжүп бадым чыдар. Тайбынын болгаш демократиянын лагери каянжындан-даа артык кылдыр өзүп быжыгып, чыл келген тудумна улам-на чаа-чаа күштерин ап турар. Ол лагер тилеп турар болгаш тилеп үнер-даа, чүгө дээрге, оон мурнакчы отряды коммунисттик партия-р болуп турар, чүгө дээрге, Ленин — Сталиндин улуг болгаш тилетирбес, өөредин оларнын дайынчы тугу болуп турар».

«Улустар аразынга тайбынын быжыглары дээш» деп бүгү делегей талазы-биле Сталинчи шаналдарын тытсыр Комитеттин доктаалын бир

гы арында парлаан болгаш ол-ла арында «Тайбынын бүгү-делегей талазы-биле Сталинчи шаналдарын лауреаттары» деп редакциянын бодунун чүүлүн бижип турар. «Тайбынын бүгү делегей талазы-биле Сталинчи шаналдарын чаа лауреаттарын тайбынга ынакшылдыг улустар байырлавышаан, дайын кыпсыкчыларынын кем-буруулуг планнарын болдуруузы, улустар аразында тайбынын камгалаары болгаш быжыглары дээш демисежиринге чайгылыш чок тура-соруктуун илередип турар» деп ийи чугаалап турар.

«Бистин партиясыз социал-демократтыг үзөлдү дугайында база катап» деп эш И. В. Сталиннин ажилынын 25 чыл болганыга тураскааткан М. Митинин «Тургузукчу марксизмин улуг чогаалы» деп эгели улуг чүүлүн ол-ла солунда парлап үндүргөн.

Германиянын чангыс аай социалисттик партиянын ТК-зынын секретариатынын кижигүнү Пауль Фернерин «Тайбын дээш демиселдин Барын Германияда калбарышкыны» деп чүүлүн база парлап үндүргөн. Барын Германияны оон чагырыкчы бөлүктөрү дайынче болгаш кара-айымчы аппарат дээрзинге немец улустун калбак кезектери улам-на бузуреп турар. Аденауэринин чааа болза, чуртту ийи кезектерин демократтыг үндөзүнгерге катыштырарын, тайбынга ынакшылдыг болгаш хамаарышпас Германияны тургузарынын дугайында тайбын чөдөөн чарарынын дугайында-даа бадавай, харын ол чүүлдерге удурлааныштыр, чүгө Германиянын чарлары ханьладырын, Барын Германияны катап чепсеглетинин дугайын болап турар. Ол политика чурттакчыларын деткимчезин албай, харын улус массаларын анаа удурланган шимчээшкенин улам-на күштөлдүрүп турар. Германиянын Коммунисттик партиянын чорууру дээш бонн чазактын оралдажышкынарын, оон нацисттик организация-

ларын деткээн чоруу—чурттакчыларын килеңээшкенин болгаш ээнишек болур чоруун болдурган. Амгы үеде тайбын болгаш чангыс аай чорук дээш демисел Барын Германияда каянжындан-даа артык идекпейжээн болгаш улам калбарып турар деп ул чүүлүн автору бижип турар.

Венгриянын ажилчы чоннар партиянын ТК-зынын Политбюрозу-нун кижигүнү Йожеф Реванин «Тито — америк империалистерин коллонийжи сатынчыкчы» деп чүүлүн солун парлап үндүргөн. Авторун бижип турары 1951 чылдын ноябрын ортааккы үезинде Тито—Кардель—Ранковичин фашист бөлү шери дузаламчынын дугайында керээни америк империалистер-биле чарганнар. Ам Югославия болза, америк агрессивтерин шериг өртөөлине, а югослав шериг — оларнын сатынчык шеригеринче хуулган дээрзин ол керээ ажилы-биле бадтыкап турардыр.

Ынчангаш югослав армия ол америк-югослав керээни эзугаар шериг чепсептери шаап-халдаар чорудуушкунунага ажыглары-биле алган, а оларын ажыгларыга өөренип алыры-биле—америк спецнаистерин болгаш шериг сургакчыларын алганнар. Вашингтонун чагырыкчылары Югославияны СССР-ге болгаш улус демократиянын чурттарына удур агрессивияны чорударыга плацдарм болдуруп сорулгалы-биле сонуграп турарлар. Титогуларын аг-шерилеринге чүс-чүс миллион долларын бээр ажилыкты бе дээрзинге бузуреп алып дээш, америк кургаг чер шерилеринин кол штабынын начальниги Коллинс керээни чарарын мурнунда Югославияга чораш барган. Ындыг салышкынын кылдыр ажилыкты болур дээрзинге югослав фашистер оон бузуреди-даа турганары шын. Барын чурттарын парлалгаларын мелегеп турары болза, югослав шерилерин көргүзери-биле Коллинс чорудуп тур-

ган маневрлеринин кол-ла сорулгазы болза, ону шаап-халдаашкынага ажыглап болур болгаш америк империалистерин агрессивни күжүнге кирип болур дээрзин бузуредири болган.

Бодунун чүүлүнүн төңчүзүгө Йожеф Реванин бижип турары:

«Чуртту иштинге ажилчы чоннарга удур кадыг-дошкун өлүрүкчү чоруунга болгаш империалистерин даштыкыдан дузаламчызынга югослав фашистерин эрге-чагыргазы ылдыртып турар. Титогулар америк «дузаламчыны» хамактык-на мурнунда югослав улуска удурлап, өлүрүкчү корум-чурумну тударынага ажыглап турарлар.

Югослав фашистерин чуртту иштинде байлаы улам-на бергелдип, иделгел чок апар чыдар тудумна амьдыралды экижидери дээш, боттарынын хосталгазы болгаш хамаарышпас чоруу дээш демиселден югослав улустун кичээнгейн чардыктар дээш олар кандыг-даа авантюрага, дайын өөскүдүшкүнеринге чөпшөрежирлер. Ынчангаш титогу югославия — оттуң оода, дайын оода. Ынчангаш бедик революочу серемчилер херек, югослав фашисттик бөлүгленишкенин хоп-мөгелери, чөңгөлери шындыгы хайгаараар херек. Моон ужурундан югослав патриоттар боттарынын күженишкенин катыштырып, ону Югославияны хосталгазын болгаш хамаарышпас чоруун чаалап алырыне уландырып турарлар.

«Шпионнаашкынын болгаш диверсияларын организакчылары бужарбак адагашта чышыр кадаттарганар» деп чүүлү болгаш Вероника Порумбакун «Төрөөн бажын апарган чурт» деп очергин, Ян Маректин «Политиктиг демдөгелдерин» болгаш акы-думалышкы компартияларын ажилынын дугайында делгем информацияларын солунун оон номери бижип турар.

КНО-нун Кол Ассамблеясынын алдыгы сессиясы

„Коллективтин хемчеглер“ деп аттыг америк программанын буураашкыны

ПАРИЖ. (СЭТА-нын тускай корреспондентизи). Политиктиг комитеттин дүүнүгү хундүскү хуралына «коллективтин хемчеглер» деп аттыг илеткедиг талазы-биле нити санал-онал солчушкуну доозулган дээрли медеглетинген болгай, ычангаш, январьнын 8-ти эргентиг хуралына Политиктиг комитет резолюцияларнын төлөвилерин болгаш оларга кирер эдилгелерни чугаалажып көрүчү кирипкен.

Чамдык чурттарнын, оон-биле кады АКШ-тын айтышкынын күүседип турган төлөвлерин камгалап турар чүүлдерин ССРЭ-нин төлөвлерин баштыны А. Я. Вышинский мурунда чугаазына санал-онал солчушкунунун түнелин кылып, «коллективтин хемчеглер» деп алап турар америк планын буурап дүшкенин көргүскөн.

Ол хамаан чок англи-америк бөлүленишкенин чурттарынын төлөвлери беш «коллективтин хемчеглер» дээр америк программанын хүлөксөвейин турары ажы-биле илеретип турганар. Ычангаш олар «коллективтин хемчеглерин» комитетинин доктаалын хүлөп алырындан ойталааны ол болган.

Резолюциялар киритинген төлөвилерин бадылаанын дугайында төлөвлерин саналарындан январьнын 8-те хуралга ыдыг уурлаанышкына база илерет турган.

Ол хамаан чок 11 чурттарнын резолюциянын дузалакы чогаалдык чыгарынын бирээзи болуп турар Венецуланын төлөвлери беш — Венецуланын шериглерин дашыкыже үндүрери кызыгаарлыг, ычангаш Венецула төлөвлер Кол Ассамблеянын 5-ки сессиясына «тайбынын эрге-ажыны камгалаан чангыс эп» деп аттыг резолюцияны чугаалажып турда-ла ол дугайын сагандырган — деп чугаалаан. Доминикан республиканын төлөвлери беш чугаазына — оң чурту кур-күштерин хамыктын мурунда ишти хергелгелерин хандырыныга ажылаар деп чүвени чугаалап турган. Исландиянын болгаш Коста-Риканын төлөвлери — бисте дашыкыже үндүр шериг черле чок — деп медеглетди кылганар. Чурттуң хоойлууну өзугаар алырга, Швеция болза, бодунун кызыгаарынын дашыкы шериг үндүрбес ужурулг, ычангаш «коллективтин хемчеглерге» киржири-биле Швеция ол хоойлузу күштүг турур турда чепсектиг күштерин дашкар үндүрбес-даа деп Швециянын төлөвлери шынгыны чугаалаан.

Чилинин болгаш Колумбиянын төлөвлери 11 чурттарнын катап көргөн резолюциясында кирген эдилгелерден анда да айтырг талазы-биле база бир анги эдилгени киргенер. Бүгү делегейин өске органында киржип турар ийикпе, бүгү делегей керээлеринин талалакчылары болуп турар күрөөлөрүн «коллективтин хемчеглерге» киржи болурун айтып турар черин төлөвилердин алдыгы чүүлүдөн ап кааптарын олар сүмелет турар. Оң түнелинде ол эдилгени шиттирлеп, 11 чурттарнын катап көрдүнгөн резолюциянын төлөвилерин кирер дээ өске-даа чаа эдилгелерин көөрү-биле куудуку комитетти тургузар деп санал туруп келген.

11 чурттарнын резолюциянын төлөвилери, азы оң уламындан «коллективтин хемчеглер» деп адалгып турар америк орадалжышкына шуут хөмдүне бээрине деп аймылынгаш, АКШ-тын төлөвлери Козн дүрген-не өск алгаш, чүве чугаалаан. АКШ-тын айында эртпей тургаш, ам кээп ойталай төлөвлөргө ширини конч кылдыр көрбүшөөн, Козн — АКШ-тын төлөвлери болгаш 11 чурттарнын резолюциянын өске-даа чогаалдыкчылары «оң ылай атаклаарга аргажок» хемчезинде четкен — деп сагындырып турган.

Боттарынын резолюциянын буурап дүшкенин билгеш, АКШ-тын, Великобританиянын болгаш Франциянын төлөвлери «боттарынын адын баксыратпас» дээ бар-ла турган аргаларын ажыгалаанар. «Коллективтин хемчеглерин» комитетин дүжүрерин болгаш Айыыл чок чоруктуң Чөвүленин хуралын озалдажышкын чокка чорударын, ачаа бүгү делегейде туруп келген шынгыраашкыны узуткаарынын болгаш дайын чорудушкунунын соксадырынын дугайында Кореяда чоруп турар чугаалажышкынын чедикчиин доостурунга деткимче болур хемчеглерин алырын сүмелет турар совет резолюция төлөвилеринден ойталаар бадылаашкынын саны көвүдөзүн дээш олар кызыдып турганар. Айыыл чок чоруктуң хуралын озалдажышкын чокка чылардыр дугайында совет санал болза, дыка хөй төлөвлөрдөн, ылангыя

араб чурттарнын төлөвлеринден деткимчени алган.

АКШ-тын төлөвлери ол резолюциядан дорту-биле ойталаарындан корткаш, өзүр арганы ажыгалаан. Олар Англиянын, Франциянын болгаш Бразилиянын төлөвлери-биле кады совет резолюцияны билдинмес кылдыр, Устава айтып турар чүүлдерин катаптаарын сүмелет турар «эдилгени» киргенер. Ычангаш АКШ-тын төлөвлери болгаш оларнын чалчалары делегейде туруп турар шынгыраашкынын кошкадырыне, Кореяда тайбынчыдылга дугайында чугаалажышкынын дүргөн болгаш чедикчиинин доозарыне күзөл чогун база катап көргүскөнер.

Совет Эвилелинин бодалганын хажыдыр тайыбырлап тургаш, совет резолюцияны хүлөп алыр чорукту болдурбас сорулга-биле Франциянын төлөвлери Совет Эвилелинге уурлаанын түнмес-батпас хоп-мегечи чугаазын чүчүрааш туруп берген. Ычангаш туруп бээрге — нити санал-онал солчушкуну болза, шагда-ла төнгөн, ычангаш Франциянын төлөвлери ам чүгле бодунун бадылаашкынын дугайын чугаалап болур — деп Комитеттиң даргазы ону үзе кирер ужурга таварышкан. Ычангаш-даа Франциянын төлөвлери ССРЭ-нин политиказын хоптаан хоозун чугаазын уламчылап турган.

Ону барымдалааш, ССРЭ төлөвлеринин баштыны Вышинский чүве чугаалаарын дилээрге, Франциянын төлөвлерин чугаазына харыс бээр чөпшээрэн.

А. Я. ВЫШИНСКИЙНИН ЧУГААЗЫ

Франциянын дээрли төлөвлери хамыктын-на мурунда буруу шавар чорук хоойлу өзугаар күштүг болуп турар эргелиг деп билинди. Ол болза, чамдыкта болушкуннар халас барбас болгаш чамдыкта ажыктыг түнелдерин бээр дээрзин херечилеп турар чорукче элээн бурунгаар базым болбайнаан.

Ычангаш-даа буруу шавышкынын принцип өзугаар тооп көөрү бир яны болгаш буруу шаварынын эргезин ажыглаары дээрге — база бир өске аяныг деп ол оон-биле чергелештир медеглетин кылган.

Көрүнер-даан, ол буруу шаварынын эргезин хажыда бээр чоруктарга уаур туруп турар кижилер болганар.

Ычангаш-даа бо талазы-биле ол база-ла чамдык ойталаашкынын кылды. Бистер буруу шавар эргени Айыыл чок чорукка бежен-даа катап даандырып турган бис деп ол баштай чугаалаан. Ам ол «бежен-даа катап, үжен-даа катап болза, ол хамаан эвес» деп чугаалай-дыр. Ол чорук оон талазында база-ла депшилге болуп турар. Мен ыдыг депшилгени байырлар мен, чүге дээрге, ол болза, ылап шынгы чорукче бир базым болуп турар. А кайда шынгы чорук барыл, ол хоп-мегеден кажан-даа дээр болур.

«Коллективтин хемчеглерин» шын-биле ап көөр болза, чаа дайында белеткел-дир дээрзин бодунун чугаазына шынзектырарын орадалжып турган деп ол мээр дугайында база чугаалай-дыр. Ол база-ла шын. Ычангаш, ол «коллективтин хемчеглер» болза, шындык чаа дайынын белеткээринин, кандыг-ла бир чаа агрессияны белеткээринин планы эвес-дир деп Франциянын төлөвлери чугаалаарын дидинген болгаш чугаалаарын күзөөн-даа ийикпе орадалашкан-даа болза, азы ыдыг деп көргүзери беш орадалашкан болза, мен ачаа өөрүүр ийик мен. Ычангаш-даа ол ону кылбаан.

Совет төлөвлерин кирип келген резолюциянын төлөвилерин дугайын Франциянын төлөвлери база-ла чугаалап тур. Совет Эвилелинин резолюциянын төлөвилеринин Айыыл чок чоруктуң хуралын кылдыр деп сүмелет турарына ол уурлаанып турар дээрзин көрдүнер. Совет Эвилелинин кирген резолюциянын төлөвилери ук хуралды озалдажышкын чокка чырын сүмелет турар. Француз төлөвлери озалдажышкын чок дээрине уурлаанып, чүгле бодунун хуузуна шыдамкай чорун илеретип, Кореяда чугаалажышкын нар алды айларын дүргүзүндө чоруп келген болгаш кандыг-даа үрөтүнчөл чок болган, ычангаш ам-даа алды айларын дүргүзүндө шыдажып олуптур болур деп чугаалап турар-дыр. Бир эвес ол айтырыгын кыры-биле эвес, а шынап-ла шынгызы-биле чугаалажы бээр болзувуса, Панымынчонда чоруп турар чугаалажышкынар деп чогум чүл, ол чугаалажышкынар чедикчиин доостурун дээш ону бүгү аргалар-биле дүргөдиг ужурулг дээрзин кижилер билинди келир.

Француз төлөвлөрү Совет Эвилелинин кирип турар резолюциянын төлөвилеринин ону айтып турар кезээнин өске-даа дайзынны ачаа болгаш дүүн мээр тайыбырлап турган чүүлдеримге тааржыксымай турар.

Ычангаш, бистер корей айтырыгын шиттирлээрине Айыыл чок чоруктуң Чөвүлени киржи ужурулг деп чугаалап тургаш, чогум чүгү кылырын сүмелет турар бис? Айыыл чок чоруктуң Чөвүлени бистин Каттышкан Националарнын Организациязын төлөвлөп турар болганда, Кореяда чоруп турар чугаалажышкынарга болдунар-ла деткишкенин кылырын сүмелет турар бис.

Мындыг таварылга үезинде кымга-даа, кандыг-даа деткимчени берген херээ чок деп бистин саналымыска уурланып турар төлөвлөр ийикпе, азы Франциянын-даа төлөвлери чугаалаарын тодаратыннар. Шын-биле чугаалаарга, оларнын уурлаанып турар ужуру-даа ол болуп турар. «Ол чугаалажышкынын чорудушкуну дүргөдиг, оң чедикчиинин доостурунчу ону улап болбас» деп бисте чугаалап турар-дыр. КНО-нун туугуну ачаа-биле Кореяда дайын чоруп турарын Каттышкан Националарнын Организациязы боду канчаар көрүп турарын Айыыл чок чоруктуң Чөвүленин хуралына ийикпе, азы Кол Ассамблея-даа чугаалаарын бистер күзөп турар бис. Кореяда дайында киржип турар талаларга сүмелет турар шиттирлерин ийикпе, азы өске-даа хемчеглерин алырын Кол Ассамблеядан негеп тур бис.

Бистин резолюциявыстың төлөвилерин билер болгай силер. Бистин резолюциявыстың төлөвилеринде чаа дайынын айылынга уду хемчеглерин болгаш улустарнын аразында тайбынын болгаш найыралдык быжыгалаарын айтырынын талазы-биле канчаар бижип турарывысты бистин резолюциявыстың төлөвилеринден номчаан силер. Бистер, Кол Ассамблея Кореяда чок төктүшкүнүн соксадырынга дузалаар сүмелерин кылырын негеп тур бис. Мен ол дугайын хун айтырынын дараазында чүүлүн чугаалажы бергени-висте эя-не тодаргай-биле чугаалаар мен.

Бистер тайбын дээш сес кырында эвес, а ажыл-херек кырында туржуп турар бис, ычангаш чүгле Каттышкан Националарнын Организациязы ону бүдүрүп шыдаар аргалык болганда бистер оон ыдыг хемчеглерин болаш киржилгени негеп турар бис.

Бир эвес ол чорук Кол Ассамблеянын талазында база болдунар болза, бистер бо айтырыны ачаа база тургускаш, бистин саналымысты хүлөп алырын оон база-ла дилээр бис, бистер ону чедип алыр-даа бис, боттарывыстын саналымыс дээш демисежир-даа бис. Айыыл чок чоруктуң хуралын озалдажышкын чокка чыр ужурулг-даа болгаш ачаа чугаалажышкынын чедикчиинин болуп доостурунга деткимчени бээр айтырыгын чугаалажыр-даа, Кореяда дайын чорудушкунун соксадырынын талазы-биле хемчеглерин озал чокка алыр болгаш оон-биле нити корей айтырынын тайбын арга-биле шиттирлээрине чорукту ажыдар-даа ужурулг.

Ону олар чүдүдүгүзүп көөрүн күзевейн турарлар, ол хамаан чок чаш уурлар беш бистин саналымыстың тайбынга ынакшылдыг утка-шынарын болгаш ужур-дузанын билип шыдаар.

Бистин резолюциявыстың төлөвилеринге эдилгелерин кирген болуп турар. Бистин резолюциявысты чугаалажып көре бергенивисте ам ол эдилгелерин дугайын чугаалаар мен.

Ычангаш манаа Франциянын төлөвлерин дужай салып турган чугаазынын утка-шынары хоозун болган. Элчеглиг хурал чүгү-даа кылды шыдавас деп ол манаа чугаалаарга, дынаары бешин эпчөкчүчүг турган.

Бүгү делегей байдалын экижидер чорукту чедип алырын күзевейн турар. Айыыл чок чоруктуң Чөвүленин хуралынын чыгырындан сестир, корей айтырынын дүргөн шиттирлээрин, дайын чорудулгаларын соксадырынын дугайында чугаалажышкынарга эки түнел-биле доостурун күзевейн турар кижилерге ыдыг шулараш чүүлдер билдингилей-ыйнаан, харын.

Резолюцияларын чугаалажып көөрүнүн уламчылыгын хүндүскү хуралче шилтичкен.

Моника Фелтонга телеграммалар

ЛОНДОН. «Улустар аразына тайбыны быжыглаары дээш» деп 1951 чылдың бүгү-делегей талазы-биле Сталинчы шанналы алганы-биле холбаштыр хөй-ниги ажылдакчы Моника Фелтон хөй саныг байырлыг телеграммаларны болгаш чагааларны ап турар.

«Бодунуң таныш эвес кижилеримден дыка хөй саныг чагааларны болгаш телеграммаларны ап турар-дыр мен — деп «Дейли Уоркер» солунун корреспондентизи-биле беседа-зынга Моника Фелтон чугаалаан. Чижээ, Ньюкасл хоорайда өг-булээзи Элизабет О Бирден чагаа алган. Ол чагаада чугаалап турары болза: Бүгү делегейде миллион-миллион бөдүүн кижилер, ылангыя иелер, Силерин алырны хүндүлөп болгаш ынакшыл-биле кезээде бодол чоруур. Тайбыны болгаш чөптүг чорукту камгалаары дээш Силерин демисежип турарынар дег кылдыр демисежип турганы дээш яныз-бүрү политиктиг партияларнын баштычыларын, хүрээ ажылдакчыларын болгаш өске-даа кижилерин олар буруу шаап турарлар.»

Совет Эвилелинин, улус демократиянын чурттарынын болгаш кыдат Улус Республиканын профвилер болгаш херээженер организациялары Моника Фелтонга байырлыг телеграммаларны чоруткулаанар.

Январьнын 3-те Моника Фелтон корей херээженериниң удуругчузу Пак Ден Айдан байырлыг телеграмманы алган. Пак Ден Ай болза, бүгү делегейде тайбынга ынакшылдыг улустарнын тиллелгезинге бодунуң бүүрелин илереткен.

Тайбың камгалалынын кыдат улус комитети Моника Фелтонче чагаа чоруткан, ында чугаалап турары болза: «Силер бүгү-ниги тайбын дээш демиселге моон сонгаар-даа чаа-чаа удуг чедикчиинери чедип алыр-нарга бис бүзүрөп турар бис. Силерге болгаш англи улуска ханы хүндүкелвисте илеретип тур бис.»

Ол чагаалар дугайында «Дейли Уоркер» солунун корреспондентизинге чүве чугаалап тургаш, Фелтон мында дээ: «Мен оларны алганы-биле чоргаарланып турар мен. Ол болза, күштүң болгаш сорук киринкинин үнөр дөзү болур.»

АНШ-та ажылчынары ажалдан мөөсөлү-биле үндүрүп турар

ВАШИНГТОН. Улетпур ажылчынары ажалдан үндүр чоруктарнын саны 1951 чылдың ноябрьде экине бедик денелде хөвээр турбушан деп чүвени херечилеп турар баштайгы медеглетерни АКШ-тын күш-ажыл министрствозунун чанында күш-ажылчы статистикунык бк-розу парлап үндүргөн.

Бюронун дынадынын өзугаар алырга, ол чорук болза, хөй-хөй барааннары бүдүрине хергелээр чиг-этти кызырганын болгаш хамааты бүдүрүлгеге яны-бүрү металлдар ажыгалаарын кызыгарлаанынын түнелинде калбак хергелел барааннар бүдүрүлгезинин кызырганынын уржуу болган.

Эрткен чыл дүргүзүндө ажалдан үндүр чоруктуң саны барык 50 хуу өскөн. Улетпур ажылчынарынын хөлөзлөшкени ноябрьда эң күдү денелге хөвээр турган.

Португалияда шериг баазасы

РИМ. Эрткен чылдың сентябрьде Португалия биле шериг дүгүжүлгөзү чарганынын соонда, АКШ Португалиянын чепсектиг күштеринин баазаларынын болгаш шериг улетпүрүнүң талазы-биле контроль тургузуп алган деп «Авантис» солун бир чүүлүнде медеглет турар. Ол дүгүжүлгө даянып алгаш, хөй санын экспорттары, хайгааракчылары Португалияже америк чазак чоруткан. «Бот-боттарынын айыыл чок чоруун» хандыжыры деп чылдакталып алгаш, ол америк төлөвлөчкүлөр чурттуң иштики херектеринге үргүлчү чаржалажып кирип турарлар. Оларнын контролю-биле эрги аэродромнары чаартып, чаа аэродромнары тулуп турар, армияны америк өзү-биле өөредип турар.

Азов ортулуктарда болгаш Мадридде стратегтиг шериг болгаш агаар баазаларын америкнаар тургузуп турар. Амгы үеде АКШ-биле Португалиянын аразында чугула чугаалажышкынар чоруп турар. Ол чугаалажышкынарын сорулгазы чүл дээрге, америк шериглерин Португалиянын девискээринге допдоран дажыгларын дүгүржүп алыры болуп турар.

Кореяда болушкуннар

Кореянын Улустуң армиязынын Кол командьылынын дыңнады

ПХЕНЬЯН. Кореянын Улус-Демократтыг Республиказынын Улустуң армиязынын Кол командьылынын январь 9-та медеглетини болза:

Кореянын Улустуң армиязынын катыжышкынары кыдат улустуң эки-турачы кезектерин сыйрыг деткимчези-биле бүгү фронттуларга камгалалдык тулчушкуннарын чорударын үргүлчүлөп турар.

Январьнын 8-те барыын фронтуга лисымманчы шериглерин ийи батальону он ажыг танкаларга деткичип алгаш, Улустуң армиязынын туржунче дөрт катап атакаларын чоруткан. Ычангаш-даа, дайын дигрик күжүнге болгаш техниказынга улуг чидиргилерге таварышкыш, йтүр шаптырган.

Төп фронтуга дайын Улустуң армиязынын туруштарыне 6 атакаларны чоруткан, ычангаш-даа атак бурзуун Улустуң армиязынын кезектерин чедикшининг ойтур шапкан.

Чөөн фронтуга улустуң армиязынын кезектери тус-тус черлеринге ужур-дузалыг тулчушкуннарын чорудуп, ачаа америк армиянын ийи ротазын чок кылып узуткаан.

Январьнын 9-та чөөн болгаш барыын эриктен районнарыне халдашкынар чорудуп, ол районнарын тайбын чурттакчыларын араатанзы-биле бомбалаарына киржип турган дайзынын самолёттарындан 5 самолётту улустуң армиязынын зениттик кезектери болгаш дайзынын самолёттарын келеп адар аджык-ачыларын отрядтары андара адып бадүгөн.

Кореяда эжелекчилериниң шериглериниң дайынга удур хөөннөри

ПХЕНЬЯН. Корей фронтунда америк-англи эжелекчилериниң «күскү шавар-халдашкынын» буступ дүшкенинин үезинде болган улуг чидиргилер болгаш агрессорларнын лагеринде күштелип турар чорудээлдер солдаттарын дайынчы хөөнүн шуут кудулаткан болгаш ол дайынга уду хөөннөри күштелдирген.

Барыын фронтунда «Нодон Синмун» солунун корреспондентизинин медеглет турары болза, 1951 чылдың ноябрь 4-түн соонда чүгле ийи иделелдин дүргүзүндө фронтунун бир усагогунга 28-ки англи бригаданын 50 ажыг солдаттары дүжүп туттурган. Туттурганнарын медеглетини болза, кыска үениг дүргүзүндө шотланд полкуга боду балыглар 20 таварылгалар болган болгаш 4 солдаттар дескенер. Өске полкуга боду балыглар таварылгалар болгаш 18 ирбаашкынар болгулаан. Ол шыкаш туттурганнарын медеглетини болза, бо бужар-бак дайынчы төндүрери болгаш төрөөн чуртунче ээл чанары англи солдаттарын кара-чангыс чугаалажып чугаазы апарган.

Бо дайында америкнаарнын соуургалы дээш боттарынын амдыларын бээрин күзээр солдаттар ам эвээжээн деп туттурганнар медеглет турарлар.

Синьхуа агентилелинин корреспондентизиниң медеэзи

ПЕКИН. «Женьминьжибао» солун Синьхуа агентилелинин корреспондентизинин медеэзин парлаан. Ында чугаалап турары болза, 1951 чылдың декабрь 8-те кыдат эки-турачы кезектерин зениттик батерия Союгу Кореяга Н пунктуга «Б-26» деп америк бомбардировщикти андара адылкан. Парашюттан халааш, туттурган удудукчу Гарольд А. Стейнерге (шериг демдээ № А 0758878) ийи талалыг беш карталар чороан. Оларнын ийзинде бир талазында Пекиннин, өске талазында Порт-Артурну; үшкү картада бир талазында — Жээз жомуну, өске талазында Мукденнин; дөрткү картанын бир талазында — Владивостоктуң, өске талазында — Кэсюнун, бешки картанын бир талазында — Нагасаканын, өске талазында — Кагосиманын чуруктарын чураан болган.

Ужудукчу Стейнерниң медеглетини болза, ол бодунуң Кореяга келген

Барыын эжелел эрге-чагыргалары немец шериг кем буруулуларын хостап турар

БЕРЛИН. АДН агентилелинин дугларын агартып үндүргөн, оон дамчыдып турарын өзугаар алырга, Европада америк чепсектиг күштеринин кол командьылакчызы генерал Хендрик дужаалын өзугаар Лансберг кара-бажынындан 12 шериг кем буруулуларын январьнын 4-те хостап үндүргөн. Ол кижилер болза, колдуунда СС шериглерин албан-хаакчытары бооп турар. Маухаузенге болгаш Дахауга турган албадан ажылдадыр лагерьерге олар улуг кем буруулу херектерин үлгүлөп турганар. Оон өске база 23 шериг кем буруулуларын чобку хүүнеринде иштинде хостаар деп турар.

Чоокта чаа 45 шериг кем буруулуларын хостап үндүргөн.

Француз дээди комиссар Франсуа-Понс шаанда француз судатарнын шиткени шериг кем буруулуларын хостаар дугайында январьнын 4-те медеглетин. Хостап үндүрер ужурулг бүгү кижилериниң дандызын кылырын Рейланд-Пфальц черинин чазаандан Франсуа-Понс негээ. Француз шериг эрге-чагыргалары ам үеде чедир 27 шериг кем буруулуларын хостап үндүргөн.

Харысгалалыг редакторунуң орадалчызы

Танды районнуң Хову аскында чурттап турар Ключкова Римма Михайловна, Кызыл хоорайнын Красноармейская кудумчуда 97 дугаарлыг бакыда чурттап турар Захаров Михаил Федорович-биле чарларынын дугайында айтырыг көдүрүп турар.

Ук айтырыгын дугайында хөк Кызыл хоорайнын № 2 участоктуң улус судунга көрдүнер.

Д. О. БЕГЗИ.

ССРЭ-нин улус ажыл-агыйын катап тургузарынын болгаш хөгжүдеринин күрүенин беш дугаар чээшкенинин бижидикчилеринге

ССРЭ-нин Улус ажыл-агыйын катап тургузарынын болгаш хөгжүдеринин күрүенин беш дугаар чээшкенин бижиткенине ол чээшкенин облигацияларын тысып бээрин хуусаазы 1952 чылдың март 31-де төнөр дээрзин бүгү бижидикчилерге Күркүш-ажылдыг ажаалга кассаларынын болгаш Күркүдеттин Тыва область эргелели дынаалдып тур.

Ол чээшкенин облигацияларын албаан бижидикчилер ол чээшкенине тыртырган дадырынын түнерин бадыткап турар шынзылгаларын, азы хоорай (көдээ) Советтин чээшкени бижидилгезин кылып чороан төлөвлөдөн алган № 52 сана-жылга кентациязын ажаалга кассаларына көргүскөш, бодунуң бижиткен облигацияларын негеп ап болурун чарлап тур.

Күркүш-ажылдыг ажаалга кассаларынын болгаш Күркүдеттин тыва область эргелели.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Шетинин кудумчузу, бакыда, 7. болгаш уран-чүүл калдистериниң—3—88; харысгалалыг секретарынын, 4—98; ТЕЛЕФОННАРЫ: Харысгалалыг редакторунуң 3—62; харысгалалыг редакторунуң оралакчызынын, партия амдыралынын, культура пропаганды болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, улетпур болгаш транспорт, чагаа калдистериниң—3—68; иштики информация, бухгалтериянык—3—65.